

الله أكبر

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده مدیریت

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A) در رشته مدیریت صنعتی گرایش مالی

عنوان:

بررسی آنتروپی اقلام ترازنامه و مقایسه آن با بازده شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر فتحي

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر شریعت زاده

پژوهشگر:

سیده نادیا گلزاری

تابستان ۱۳۹۱

ISLAMICH AZAD UNIVERSITY

Central Tehran Branch

Faculty of Management – Department of Industrial Management

"M.A" Thesis

On Financial

Subject:

**Exploration of sheet balance items entropy and its
comparison with accepted companies in the Tehran exchange**

Advisor:

Dr. Fathi

Reader:

Dr. Shariat Zadeh

By:

Nadia Golzari

Summer 2012

با تقدیر و تشکر از:

استاد گرامی جناب آقای دکتر فتحي که در سمت استاد راهنما کمک فراواني در تهیه و انجام این پروژه فرمودند.

و

استاد گرامی جناب آقای دکتر شریعتزاده که در سمت استاد مشاور نظریات و پیشنهادات ارزشمندی برای تهیه این پایان نامه ارائه فرمودند.

همچنین از جناب آقای دکتر پورزرندي که زحمت داوري این پایان نامه را عهده دار بودند صمیمانه سپاسگذارم.

تقديم به

به پدر و مادرم

که پيمودن مسير زندگي بدون ياري بي دريغشان ممکن نبود

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: مقدمه ، کلیات تحقیق و اهمیت موضوع
۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ تشریح و بیان موضوع.....
۴	۳-۱ هدف و علت انتخاب موضوع.....
۵	۴-۱ استفاده کنندگان از تحقیق
۵	۵-۱ قلمرو تحقیق.....
۶	۶-۱ فرضیه های تحقیق
۶	۷-۱ روش تحقیق.....
۷	۸-۱ محدودیت های تحقیق
۷	۹-۱ تعریف واژه ها:
۹	۱۰-۱ خلاصه فصول
	فصل دوم: مبانی نظری ، پیشینه تحقیق و مروری بر ادبیات تحقیق
۱۱	۱-۲ مقدمه
۱۴	۲-۲ مبانی نظری.....
۱۴	۱-۲-۲ مفهوم تئوری اطلاعات.....
۱۵	۱-۱-۲-۲ آنترپی
۱۵	۱-۱-۲-۲ پیش نیازها (فاطمی عادل همان ماخذ ص ۱۵)
۱۶	۲-۱-۲-۲ محاسبه آنترپی:.....
۱۶	۳-۱-۲-۲ خواص آنترپی:.....
۱۷	۴-۱-۲-۲ استفاده از آنترپی در تجزیه و تحلیل صورتهای مالی
۱۹	۵-۱-۲-۲ ملاحظاتی در استفاده از آنترپی در تجزیه و تحلیل صورتهای مالی.....
۱۹	۲-۲-۲ تعریف ترازنامه
۲۱	۱-۲-۲-۲ طبقه بندی اقلام ترازنامه
۲۲	۱-۱-۲-۲-۲ دارائیهها
۲۳	۱-۱-۲-۲-۲ دارائیههای جاری.....
۲۳	۲-۱-۲-۲-۲ دارائیههای غیر جاری.....
۲۴	۲-۱-۲-۲-۲ بدهیها
۲۴	۱-۲-۱-۲-۲-۲ بدهیهای جاری.....
۲۵	۲-۲-۱-۲-۲-۲ بدهیهای بلند مدت
۲۵	۳-۱-۲-۲-۲ حقوق صاحبان سرمایه
۲۵	۳-۲-۲ تجزیه و تحلیل نسبت ها
۲۶	۱-۳-۲-۲ نارسایی استفاده از نسبتها

۲۷	۴-۲-۲ تجزیه و تحلیل ترانزنامه با استفاده از تئوری اطلاعات
۲۹	۵-۲-۲ تحقیقات انجام شده در زمینه ارتباط حسابداری و تئوری اطلاعات:

فصل سوم: روش تحقیق و مراحل انجام تحقیق

۳۹	۱-۳ مقدمه
۴۱	۲-۳ روش پژوهش (تحقیق)
۴۱	۳-۳ فرضیه های تحقیق
۴۲	۴-۳ گردآوری اطلاعات:
۴۲	۱-۴-۳ جامعه آماری:
۴۲	۲-۴-۳ دوره مالی مورد آزمون:
۴۳	۳-۴-۳ نمونه انتخابی تحقیق:
۴۳	۴-۴-۳ ابزار جمع آوری اطلاعات
۴۴	۵-۳ روش تحقیق
۴۵	۶-۳ آزمون های آماری مورد استفاده:
۴۵	۱-۶-۳ آزمون کولموگروف - اسمیرنوف ، برای نرمال بودن داده ها
۴۶	۲-۶-۳ تحلیل رگرسیون:
۴۷	۱-۲-۶-۳ فرض های اساسی رگرسیون
۴۷	۲-۲-۶-۳ روش آزمون فرضیه ها
۴۹	۳-۶-۳ تحلیل همبستگی:
۴۹	۱-۳-۶-۳ ضریب تعیین:
۴۹	۲-۳-۶-۳ ضریب همبستگی:
۵۰	۳-۳-۶-۳ نحوه داوری:
۵۱	۷-۳ آزمون خود همبستگی جملات خطا (دوربین - واتسن)

فصل چهارم: ارائه تجزیه و تحلیل در مورد موضوع

۵۴	۱-۴ مقدمه
۵۴	۲-۴ آمار استنباطی - آزمون های آماری
۵۴	۱-۲-۴ آزمون کلموگروف و اسمیرنوف متغیرهای فرضیه
۵۵	۲-۲-۴ تحلیل رگرسیون و همبستگی
۵۷	۱-۲-۲-۴ فرضیه فرعی اول الف
۵۹	۲-۲-۲-۴ فرضیه فرعی اول-ب
۶۱	۳-۲-۲-۴ فرضیه فرعی دوم الف
۶۳	۴-۲-۲-۴ فرضیه فرعی دوم ب
۶۵	۵-۲-۲-۴ فرضیه فرعی سوم
۶۹	۶-۲-۲-۴ فرضیه اصلی
۷۰	۳-۴ خلاصه فصل

فصل پنجم: خلاصه، نتایج و پیشنهادات

۷۳ ۱-۵ مقدمه
۷۳ ۲-۵ تعبیر و تفسیر آزمون فرضیات
۷۳ ۱-۲-۵ تحلیل فرضیه فرعی اول:
۷۴ ۲-۲-۵ تحلیل فرضیه فرعی دوم
۷۴ ۴-۲-۵ تحلیل فرضیه اصلی
۷۵ ۳-۵ نتیجه گیری کلی:
۷۵ ۴-۵ پیشنهادهای پژوهش
۷۶ ۵-۵ پیشنهادات عملی برای تحقیقات آتی
۷۷ منابع

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۲۸	۱-۲ جدول رابطه نسبت‌های مالی
۳۶	۲-۲ جدول خلاصه پژوهش‌های خارجی
۳۷	۳-۲ جدول خلاصه پژوهش‌های داخلی
۴۸	۱-۳ جدول تحلیل رگرسیون
۵۰	۲-۳ جدول درجه همبستگی
۵۲	۳-۳ جدول وجود یا عدم وجود همبستگی
۵۵	۱-۴ جدول لگاریتم نپرین
۵۶	۲-۴ جدول رابطه نسبت‌های مالی
۵۷	۳-۴ جدول داده‌های آماری متغیرها
۵۷	۴-۴ جدول آزمون همبستگی پیرسون آنروپی دارایی‌های جاری و بازده
۵۸	۵-۴ جدول رگرسیون آنروپی دارایی‌های جاری و بازده
۵۹	۶-۴ جدول آزمون همبستگی پیرسون آنروپی دارایی‌های غیر جاری و بازده
۶۰	۷-۴ جدول رگرسیون آنروپی دارایی‌های غیر جاری و بازده
۶۱	۸-۴ جدول آزمون همبستگی پیرسون آنروپی بدهی‌های جاری و بازده
۶۲	۹-۴ جدول رگرسیون آنروپی بدهی‌های جاری و بازده
۶۳	۱۰-۴ جدول آزمون همبستگی پیرسون آنروپی بدهی‌های بلند مدت و بازده
۶۴	۱۱-۴ جدول رگرسیون آنروپی بدهی‌های بلند مدت و بازده
۶۵	۱۲-۴ جدول آزمون همبستگی پیرسون آنروپی حقوق صاحبان سهام و بازده
۶۵	۱۳-۴ جدول رگرسیون آنروپی حقوق صاحبان سهام و بازده
۶۷	۱۴-۴ جدول آزمون همبستگی پیرسون آنروپی بدهیها و حقوق صاحبان سهام و بازده
۶۷	۱۵-۴ جدول رگرسیون آنروپی بدهیها و حقوق صاحبان سهام و بازده
۶۹	۱۶-۴ جدول آزمون همبستگی پیرسون آنروپی اقلام ترازنامه و بازده
۷۰	۱۷-۴ جدول رگرسیون آنروپی اقلام ترازنامه و بازده

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۵۸	۱-۴ نمودار همبستگی پیرسون آنالیزهای جاری و بازده
۵۹	۲-۴ نمودار رگرسیون آنالیزهای جاری و بازده
۶۰	۳-۴ نمودار همبستگی پیرسون آنالیزهای غیرجاری و بازده
۶۱	۴-۴ نمودار رگرسیون آنالیزهای غیرجاری و بازده
۶۲	۵-۴ نمودار همبستگی پیرسون آنالیزهای جاری و بازده
۶۳	۶-۴ نمودار رگرسیون آنالیزهای جاری و بازده
۶۴	۷-۴ نمودار همبستگی پیرسون آنالیزهای بلند مدت و بازده
۶۶	۸-۴ نمودار همبستگی پیرسون آنالیزهای حقوق صاحبان سرمایه و بازده
۶۶	۹-۴ نمودار رگرسیون آنالیزهای حقوق صاحبان سرمایه و بازده
۶۸	۱۰-۴ نمودار همبستگی پیرسون آنالیزهای حقوق صاحبان سرمایه و بازده
۶۸	۱۱-۴ نمودار رگرسیون آنالیزهای حقوق صاحبان سرمایه و بازده
۶۹	۱۲-۴ نمودار همبستگی پیرسون آنالیزهای ترانزنامه و بازده
۷۰	۱۳-۴ نمودار رگرسیون آنالیزهای ترانزنامه و بازده

چکیده:

مطالعات و پژوهش‌های انجام شده درباره بازده و ارقام مرتبط با آن یکی از بیشترین تلاش‌های پژوهشی را در تاریخ تحقیقات حسابداری تشکیل می‌دهد. از این رو پیش‌بینی بازده شرکتها و عوامل مرتبط با آن بسیار حائز اهمیت می‌باشد. بکارگیری اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی در جهت تصمیم‌گیری، بدون تجزیه و تحلیل آن‌ها مفید نمی‌باشد. هنری ثیل در سال ۱۹۶۹ میلادی روش جدیدی برای تحلیل صورتهای مالی بنا نهاد. این روش که بر اساس مفاهیم تئوری اطلاعات پایه‌گذاری شده است روند تغییرات ترکیب ارقام ترازنامه را بوسیله فرمول آنتروپی شانون مورد بررسی قرار داد. با افزایش تغییرات در ترکیب ترازنامه یک شرکت شاهد افزایش درجه بلا تکلیفی اطلاعات آن شرکت خواهیم بود و در نتیجه پیش‌بینی وضعیت آتی شرکت پیچیده‌تر خواهد شد و خطرات مالی و ریسک‌های زیادی آینده شرکت را با تردید مواجه خواهند کرد. این تحقیق میکوشد تا با معرفی تئوری اطلاعات به عنوان ابزاری جهت کمی کردن تغییرات ترکیب ترازنامه و بکارگیری آن در تجزیه و تحلیل صورتهای مالی به بررسی و شناسایی عواملی که موجب تغییرات بازده شرکتها میشوند، بپردازد. پژوهش مذکور به بررسی رابطه آنتروپی ارقام ترازنامه با بازده سهام پرداخته است. که پس از بررسی نتایج مشخص گردید که بین آنتروپی ارقام ترازنامه و بازده سهام ارتباط نسبتاً کمی وجود دارد. سرمایه‌گذاران بالفعل و بالقوه نمی‌توانند شرکتهایی را که دارای ریسک و خطرات مالی زیادی هستند از این راه شناسایی کرده و تصمیم مناسبی در جهت ادامه یا انصراف از سرمایه‌گذاری یا خرید سهام و راجع به انجام کلیه معاملات اعم از خرید و فروش کالا و اعتبارات اخذ کنند. در نهایت توصیه میشود به دلیل محاسبه آسان و بدون هزینه آنتروپی ارقام صورتهای مالی که با توجه به در نظر گرفتن کلیت ترازنامه محاسبه میشود، از سایر نسبتها قابل اعتمادتر است.

مقدمه

بدون شک افزایش سرمایه مهمترین انگیزه سرمایه گذاری توسط سرمایه گذاران میباشد. مطالعات و پژوهشهای انجام شده درباره بازده و ارقام مرتبط با آن یکی از بیشترین تلاشهای پژوهشی را در تاریخ تحقیقات حسابداری تشکیل میدهد. از این رو پیش بینی بازده شرکتها و عوامل مرتبط با آن بسیار حائز اهمیت میباشد. از آنجاییکه بازده دارای نقش اطلاعاتی در جهت تعدیل باورهای موجود در آینده و میزان پاسخگویی شرکت در برابر انتظارات سهامداران و بستانکاران میباشد، بنابراین پی بردن به عوامل ایجاد تغییرات بازده و چگونگی ارقام آن میتواند بسیار مورد توجه و مهم باشد. بکارگیری اطلاعات مندرج در صورت های مالی در جهت تصمیم گیری، بدون تجزیه و تحلیل آن ها مفید نمی باشد و می تواند نتیجه معکوس داشته باشد و استفاده کننده از آن را گمراه سازد، لذا تجزیه و تحلیل صورت های مالی و بسط و گسترش و ابداع فنونهای مرتبط با آن از اهمیت زیادی برخوردار است و اکثر تصمیم گیریهای مدیران و سرمایه گذاران و سهامداران حرفه ای و سایر استفاده کنندگان از صورت های مالی بسته به میزان شناخت و آشنایی به فنون تجزیه و تحلیل بر اساس نتایج حاصل از این فنون گرفته میشود.

ترازنامه صورتی است که اطلاعات مربوط به داراییها، بدهیها و حقوق مالکان شرکت، در یک تاریخ معین در آن منعکس است. رویدادها و معاملاتی که در طی سال مالی در شرکت رخ میدهد، موجب میشود ترکیب ترازنامه در پایان سال نسبت به ترکیب ترازنامه ابتدای سال تغییر نماید. آنجاست که تحلیلگران مالی با مقایسه این دو ترازنامه و در نظر گرفتن میزان و نوع تغییرات ایجاد شده در ترکیب ترازنامه در تاریخهای مذکور، به بررسی روند رونق یا رکود وضعیت مالی شرکت می پردازند. تجزیه و تحلیل صورت های مالی در روش سنتی معمولاً با استفاده از نسبتهای فعالیت، اهرمی، سودآوری، نقدینگی و ارزیابی عملکرد مدیران محدود است. ولیکن در روش نوین می توان برای سنجش تغییرات ترکیب ترازنامه از مدل تئوری اطلاعات استفاده نمود.

هدف از تجزیه و تحلیل صورت های مالی از یک سو ارزیابی عملکرد گذشته یک واحد تجاری و از طرفی فراهم آوردن اطلاعات و روشهای مناسب در جهت برنامه ریزی برای رسیدن به اهداف آتی واحد تجاری میباشد. از این رو تلاشها و تحقیقات فراوانی در جهت تجزیه و تحلیل صورت های مالی برای پیش بینی وضعیت آتی شرکتها صورت پذیرفته و تکنیکهای متفاوتی برای این تجزیه و تحلیل ها ابداع گردیده است. از جمله هنری ثیل در سال ۱۹۶۹ میلادی روش جدیدی برای تحلیل صورتهای مالی بنا نهاد. این روش که بر اساس مفاهیم تئوری اطلاعات پایه گذاری شده است روند تغییرات ترکیب ارقام ترازنامه را بوسیله فرمول آنتروپی شانون مورد بررسی قرار داد و بجای تکنیک های مرسوم که رابطه ارقام ترازنامه را بطور جداگانه با یکدیگر مطالعه میکنند، رابطه ترکیب ارقام ترازنامه را مورد بررسی و تحقیق قرار میدهد (محمد علی آقایی و حجت اله کوک "آنتروپی وضعیت مالی یا اندازه تغییرات مورد انتظار در ترکیب ترازنامه" بررسی های حسابداری سال سوم ۱۳۷۴ شماره ۱۲ و ۱۳ صفحه ۳۲).

تئوری اطلاعات ابتدا در رشته های ریاضی و مخابرات گسترش یافت و سپس هنری ثیل آنرا در حسابداری و اقتصاد تعمیم و توسعه داد و از آن جهت اندازه گیری ارزش اطلاعات صورتهای مالی با مقیاس مشترک استفاده نمود.

آنتروپی شانون میزان بلا تکلیفی استفاده کنندگان از اطلاعات صورت های مالی را محاسبه میکند. هر چه این میزان بیشتر باشد، درجه بلا تکلیفی و عدم حتمیت بالاتر رفته، کار تجزیه و

تحلیل صورتهای مالی مشکل می گردد ، یعنی تحلیلگر مالی در پیش بینی وضعیت مالی شرکت با شک و تردید در مورد برآوردهای انجام گرفته روبرو میگردد . هرچه این میزان کمتر باشد تحلیلگر مالی در پیش بینی وضعیت مالی شرکت با موفقیت و شکست مالی دارای توفیق بیشتری خواهد بود. میزان درجه بلاتکلیفی به تغییرات در ترکیب و ساختار صورتهای مالی بستگی دارد ، هر چه این تغییرات بیشتر باشد درجه بلاتکلیفی استفاده کننده یا تحلیلگر مالی از صورت های مالی بیشتر خواهد بود ، لذا با افزایش تغییرات در ترکیب ترازنامه یک شرکت شاهد افزایش درجه بلاتکلیفی اطلاعات آن شرکت خواهیم بود و در نتیجه پیش بینی وضعیت آتی شرکت پیچیده تر خواهد شد و ابهام در وضعیت آتی شرکت باعث عدم تمایل سرمایه گذاران در جهت سرمایه گذاری در آن شرکت میگردد ، زیرا خطرات مالی و ریسکهای زیادی آینده شرکت را با تردید مواجه خواهند کرد.

این تحقیق که با عنوان "بررسی تاثیر آنتروپی ارقام ترازنامه بر بازدهی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران " تدوین شده است میکوشد تا با معرفی تئوری اطلاعات به عنوان ابزاری جهت کمی کردن تغییرات ترکیب ترازنامه و بکارگیری آن در تجزیه و تحلیل صورتهای مالی به بررسی و شناسایی عواملی که موجب تغییرات بازده شرکتها میشوند ، بپردازد.

فصل اول

مقدمه ، کلیات تحقیق و اهمیت موضوع

۱-۱ مقدمه

بدون شک افزایش سرمایه مهمترین انگیزه سرمایه گذاری توسط سرمایه گذاران میباشد. مطالعات و پژوهشهای انجام شده درباره بازده و ارقام مرتبط با آن یکی از بیشترین تلاشهای پژوهشی را در تاریخ تحقیقات حسابداری تشکیل میدهد. از این رو پیش بینی بازده شرکتها و عوامل مرتبط با آن بسیار حائز اهمیت میباشد. از آنجاییکه بازده دارای نقش اطلاعاتی در جهت تعدیل باورهای موجود در آینده و میزان پاسخگویی شرکت در برابر انتظارات سهامداران و بستانکاران میباشد، بنابراین پی بردن به عوامل ایجاد تغییرات بازده و چگونگی ارقام آن میتواند بسیار مورد توجه و مهم باشد. بکارگیری اطلاعات مندرج در صورت های مالی در جهت تصمیم گیری، بدون تجزیه و تحلیل آن ها مفید نمی باشد و می تواند نتیجه معکوس داشته باشد و استفاده کننده از آن را گمراه سازد، لذا تجزیه و تحلیل صورت های مالی و بسط و گسترش و ابداع فنونهای مرتبط با آن از اهمیت زیادی برخوردار است و اکثر تصمیم گیریهای مدیران و سرمایه گذاران و سهامداران حرفه ای و سایر استفاده کنندگان از صورت های مالی بسته به میزان شناخت و آشنایی به فنون تجزیه و تحلیل بر اساس نتایج حاصل از این فنون گرفته میشود.

ترازنامه صورتی است که اطلاعات مربوط به داراییها، بدهیها و حقوق مالکان شرکت، در یک تاریخ معین در آن منعکس است. رویدادها و معاملاتی که در طی سال مالی در شرکت رخ میدهد، موجب میشود ترکیب ترازنامه در پایان سال نسبت به ترکیب ترازنامه ابتدای سال تغییر نماید. آنجاست که تحلیلگران مالی با مقایسه این دو ترازنامه و در نظر گرفتن میزان و نوع تغییرات ایجاد شده در ترکیب ترازنامه در تاریخهای مذکور، به بررسی روند رونق یا رکود وضعیت مالی شرکت می پردازند. تجزیه و تحلیل صورت های مالی در روش سنتی معمولاً با استفاده از نسبتهای فعالیت، اهرمی، سودآوری، نقدینگی و ارزیابی عملکرد مدیران محدود است. ولیکن در روش نوین می توان برای سنجش تغییرات ترکیب ترازنامه از مدل تئوری اطلاعات استفاده نمود.

هدف از تجزیه و تحلیل صورت های مالی از یک سو ارزیابی عملکرد گذشته یک واحد تجاری و از طرفی فراهم آوردن اطلاعات و روشهای مناسب در جهت برنامه ریزی برای رسیدن به اهداف آتی واحد تجاری میباشد. از این رو تلاشها و تحقیقات فراوانی در جهت تجزیه و تحلیل صورت های مالی برای پیش بینی وضعیت آتی شرکتها صورت پذیرفته و تکنیکهای متفاوتی برای این تجزیه و تحلیل ها ابداع گردیده است. از جمله هنری ثیل^۱ در سال ۱۹۶۹ میلادی روش جدیدی برای تحلیل صورتهای مالی بنا نهاد. این روش که بر اساس مفاهیم تئوری اطلاعات^۲

^۱. Henry Theil

^۲. information theory

پایه گذاری شده است روند تغییرات ترکیب اقلام ترازنامه را بوسیله فرمول آنتروپی شانون^۱ مورد بررسی قرار داد و بجای تکنیک های مرسوم که رابطه اقلام ترازنامه را بطور جداگانه با یکدیگر مطالعه میکنند، رابطه ترکیب اقلام ترازنامه را مورد بررسی و تحقیق قرار میدهد (محمد علی آقایی و حجت اله کوک "آنتروپی وضعیت مالی یا اندازه تغییرات مورد انتظار در ترکیب ترازنامه" بررسی های حسابداری سال سوم ۱۳۷۴ شماره ۱۲ و ۱۳ صفحه ۳۲).

تئوری اطلاعات ابتدا در رشته های ریاضی و مخابرات گسترش یافت و سپس هنری ثیل آنرا در حسابداری و اقتصاد تعمیم و توسعه داد و از آن جهت اندازه گیری ارزش اطلاعات صورتهای مالی با مقیاس مشترک استفاده نمود.

آنتروپی شانون میزان بلاتکلیفی استفاده کنندگان از اطلاعات صورت های مالی را محاسبه میکند. هر چه این میزان بیشتر باشد، درجه بلاتکلیفی و عدم حتمیت بالاتر رفته، کار تجزیه و تحلیل صورتهای مالی مشکل می گردد، یعنی تحلیلگر مالی در پیش بینی وضعیت مالی شرکت با شک و تردید در مورد برآوردهای انجام گرفته روبرو میگردد.

هرچه این میزان کمتر باشد تحلیلگر مالی در پیش بینی وضعیت مالی شرکت با موفقیت و شکست مالی دارای توفیق بیشتری خواهد بود. میزان درجه بلاتکلیفی به تغییرات در ترکیب ساختار صورتهای مالی بستگی دارد، هر چه این تغییرات بیشتر باشد درجه بلاتکلیفی استفاده کننده یا تحلیلگر مالی از صورت های مالی بیشتر خواهد بود، لذا با افزایش تغییرات در ترکیب ترازنامه یک شرکت شاهد افزایش درجه بلاتکلیفی اطلاعات آن شرکت خواهیم بود و در نتیجه پیش بینی وضعیت آتی شرکت پیچیده تر خواهد شد و ابهام در وضعیت آتی شرکت باعث عدم تمایل سرمایه گذاران در جهت سرمایه گذاری در آن شرکت میگردد، زیرا خطرات مالی و ریسکهای زیادی آینده شرکت را با تردید مواجه خواهند کرد.

این تحقیق که با عنوان "بررسی تاثیر آنتروپی اقلام ترازنامه بر بازدهی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" تدوین شده است میکوشد تا با معرفی تئوری اطلاعات به عنوان ابزاری جهت کمی کردن تغییرات ترکیب ترازنامه و بکارگیری آن در تجزیه و تحلیل صورتهای مالی به بررسی و شناسایی عواملی که موجب تغییرات بازده شرکتها میشوند، بپردازد.

۲-۱- تشریح و بیان موضوع

آینده نگری گروههای استفاده کننده از صورت های مالی اعم از سهامداران و سرمایه گذاران همواره تحلیل گران مالی را بر آن داشته تا به جستجوی روش های جدید و برتری جهت تفسیر اطلاعات مالی و کشف پدیده های مرتبط با موفقیت و یا شکست مالی شرکت ها بپردازند.

¹. Shanon Entropy

با پیچیده تر شدن فرایندهای اقتصادی و سخت تر شدن فعالیت های رقابتی توسط شرکت ها در جذب سرمایه و تولید و نوآوری، ریسک سرمایه گذاریها افزایش یافته و اغلب سهامداران و سایر افراد ذینفع و تحلیلگران مالی مهمترین شاخص خود را در جهت سرمایه گذاری در یک واحد تجاری قابلیت سودآوری و ریسک کمتر سرمایه آن واحد تجاری میدانند میزان سودآوری یک شرکت مستقیماً روی قیمت سهام آن شرکت تاثیر دارد.

همانگونه که میدانیم ترازنامه و صورت سود و زیان از اساسی ترین صورتهای مالی یک واحد تجاری میباشد که در تصمیم گیریهای مدیران و سایر استفاده کنندگان از صورتهای مالی برنامه ریزی آتی یک شرکت تاثیر فراوان و مستقیمی دارند و هنگام ارائه آنها مقادیر مقایسه ای سال قبل نیز به همراه مقادیر سال جاری ارائه میشوند تا استفاده کنندگان از صورتهای مالی میزان تغییرات اقلام مختلف ترازنامه و سود و زیان را نسبت به دوره قبل ملاحظه کنند و بتوانند درک درستی از نحوه عملکرد مدیران و میزان موفقیت و عدم موفقیت در رسیدن به اهداف مورد نظر شرکت بدست بیاورند.

یک ترازنامه شامل داراییهای جاری و بلندمدت و بدهی های جاری و بلند مدت و حقوق صاحبان سهام بوده و هر یک از اقلام فوق درصدی از ترکیب کل ترازنامه را تشکیل می دهند که در اغلب موارد این درصدها نسبت به دوره قبل تغییر میکنند یعنی ترکیب یک ترازنامه از سالی به سال دیگر تغییر میکند. اندازه این تغییر در ترکیب ترازنامه در این تحقیق بعنوان آنتروپی صورت وضعیت مالی تعبیر میگردد.

در صورتیکه چگونگی رابطه بین آنتروپی صورت وضعیت مالی و اقلام آن و تغییرات بازده بدست آید سرمایه گذاران بالفعل و بالقوه می توانند شرکتهایی را که دارای ریسک و خطرات مالی زیادی هستند شناسایی کرده و تصمیم مناسبی در جهت ادامه یا انصراف از سرمایه گذاری یا خرید سهام و راجع به انجام کلیه معاملات اعم از خرید و فروش کالا و اعتبارات اخذ کنند. بنابراین این با توجه به رویکرد پایان نامه و کاربرد سایر علوم در حسابداری موضوع فوق را بعنوان پایان نامه تحلیلی کارشناسی ارشد خود انتخاب نمودم.

۳-۱ هدف و علت انتخاب موضوع

مهمترین اهدافی که بر این تحقیق مرتبط است عبارتند از:

- ۱- معرفی مدل تئوری اطلاعات به عنوان ابزاری جهت تجزیه و تحلیل صورتهای مالی
 - ۲- شناسایی عواملی که در قالب تئوری اطلاعات با تغییرات بازده شرکتهای ارتباط دارند.
- مهمترین دلیلی که رسیدن به اهداف فوق را ضروری می سازد آن است که در حال حاضر با توجه به شرایط اقتصادی کشور، کارشناسان اقتصادی معتقدند که تشویق بخش خصوصی به سرمایه گذاری در موسسات اقتصادی و بالا بردن سهم این بخش در این زمینه می تواند راهگشای بسیاری از مشکلات و مسائل اقتصادی کشور باشد. در این راستا حسابداری مدعی

است که می تواند بخشی از اطلاعات مورد نیاز سهامداران و سرمایه گذاران را در اختیار آنها قرار دهد. لذا هرگونه تلاشی از سوی حسابداری در ارائه اطلاعات وسیعتر و دقیق تر به تصمیم گیرندگان مختلف جهت کمک به آنها در اتخاذ تصمیمات سرمایه گذاری بهینه ، با استفاده از اطلاعات حسابداری ، لازم و ضروری مینماید.

در صورتیکه حسابداری نتواند در شرایط کنونی ، کمکی به روند توسعه کشور نماید ، جایگاه خود را به عنوان بخشی موثر از سیستم اطلاع رسانی مالی و تصمیم گیری از دست خواهد داد. لازم به ذکر است که علاقه شخصی محقق که ناشی از مطالعات گذشته میباشد و هم چنین نیاز به گشودن فصل جدیدی در زمینه تجزیه و تحلیل صورتهای مالی و جدید بودن بحث تئوری اطلاعات در مجامع دانشگاهی کشور، نیز در انتخاب این موضوع بی تاثیر نبوده است.

۴-۱ استفاده کنندگان از تحقیق

امید است مطالب و نتایج این تحقیق مورد استفاده گروههای زیر قرار بگیرد:

- ۱- سهامداران بالفعل و سرمایه گذاران بالقوه شرکتهای بورس اوراق بهادار جهت اتخاذ تصمیمات بهینه سرمایه گذاری.
- ۲- اعتبار دهندگان شرکتهای بورس اوراق بهادار.
- ۳- کارگزاران ، هیئت نظارت و مسئولین بورس اوراق بهادار جهت انجام مشاوره ، نظارت و تصمیمات مناسب در ارتباط با شرکتهای بورسی.
- ۴- مدیران شرکتهای بورس اوراق بهادار جهت بهسازی صورتهای مالی و سیستم های اطلاعاتی مدیریت.
- ۵- مجامع دانشگاهی و دانشجویان رشته های مالی جهت رفع نیازهای علمی و علاقه آکادمیک.

با توجه به دسترسی بهتر اطلاعات صورتهای مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و همچنین بدلیل نظارتی که بر نوع گزارشگری و الزام این شرکتها در رعایت اصول حسابداری و گزارشگری مالی صورت می پذیرد ، محدوده این تحقیق شرکتهای فوق الذکر در نظر گرفته شده است.

۵-۱ قلمرو تحقیق

محدوده زمانی تحقیق به داده های مربوط به سالهای ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۹ این شرکتها میباشد که از میان شرکتهای مذکور که اطلاعات مالی آنها در سال های فوق در دسترس بوده اند کلیه شرکت ها که تعداد ۳۲۵ شرکت بوده است انتخاب شده اند تا با آزمونهای آماری روی نمونه ها مدل هایی طراحی شود تا برای اثبات فرضیات مورد استفاده قرار دهیم.

در رابطه با قلمرو موضوعی تحقیق باید گفت ، اطلاعات مندرج در ترازنامه ، صورت تغییرات در وضعیت مالی شرکتهای نمونه برای محاسبه تغییرات در ترکیب ترازنامه و بازده شرکتهای پذیرفته شده در بورس بکار گرفته شده است.

۶-۱ فرضیه های تحقیق

فرضیه هایی که در این تحقیق مورد آزمون قرار میگیرد عبارت است از:

- فرضیه اصلی H_0 : بین تغییرات آنتروپی اقلام ترازنامه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با تغییرات بازده سهام ارتباط معناداری وجود ندارد.
- فرضیه اصلی H_1 : بین تغییرات آنتروپی اقلام ترازنامه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با تغییرات بازده سهام ارتباط معناداری وجود دارد.
- فرضیه فرعی اول H_0 : بین تغییرات آنتروپی دارائیهای شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و تغییرات بازده سهام ارتباط معناداری وجود ندارد.
- فرضیه فرعی اول H_1 : بین تغییرات آنتروپی دارائیهای شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و تغییرات بازده سهام ارتباط معناداری وجود دارد.
- فرضیه فرعی دوم H_0 : بین تغییرات آنتروپی بدهی های شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و تغییرات بازده سهام ارتباط معناداری وجود ندارد.
- فرضیه فرعی دوم H_1 : بین تغییرات آنتروپی بدهی های شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و تغییرات بازده سهام ارتباط معناداری وجود دارد.
- فرضیه فرعی سوم H_0 : بین تغییرات آنتروپی حقوق صاحبان سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و تغییرات بازده سهام ارتباط معناداری وجود ندارد.
- فرضیه فرعی سوم H_1 : بین تغییرات آنتروپی حقوق صاحبان سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و تغییرات بازده سهام ارتباط معناداری وجود دارد.

۷-۱ روش تحقیق

اطلاعات مورد نیاز جهت تحقیق از دو طریق کتابخانه ای و میدانی گردآوری شده است. سپس جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از روشهای آماری مناسبی جهت آزمون فرضیه ها استفاده میگردد.

هدف از این تحقیق مشخص کردن چگونگی ارتباط بین تغییرات بازده و آنتروپی اقلام صورت وضعیت مالی میباشد بنابراین ابتدا تغییرات بازده و آنتروپی اقلام صورت وضعیت مالی را جهت شرکتهای انتخابی محاسبه نموده و سپس با استفاده از تحلیل رگرسیون و همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار میدهم.

۸-۱ محدودیت های تحقیق

در هر تحقیقی در حوزه حسابداری حجم محدود نمونه ها و اطلاعات کهنه میتواند روی نتایج آن اثر نامطلوب بگذارد لیکن در این تحقیق سعی گردید حجم مناسبی از اطلاعات که برای محدوده زمانی ۵ سال اخیر شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باشد مورد استفاده قرار گیرد.

۹-۱ تعریف واژه ها:

بازده: بازده عبارت است از نسبت کل عایدی (ضرر) حاصل از سرمایه گذاری در یک دوره معین ، به سرمایه ای که برای بدست آوردن این عایدی در ابتدای دوره ، مصرف گردیده است. بازده سهام به عنوان یکی از اشکال سرمایه گذاری که موضوع این تحقیق است شامل تغییر در اصل سرمایه (تغییر قیمت سهام) و سود نقدی دریافتی (DPS) برای محاسبه بازده سهام شرکتهای مورد بررسی در این تحقیق فاکتورهای افزایش سرمایه ، منبع افزایش سرمایه و زمان افزایش سرمایه در نظر گرفته شده است.

برای محاسبه بازده با توجه به فاکتورهای فوق از فرمولهای زیر استفاده شده است:
۱- در حالتی که شرکت افزایش سرمایه نداده باشد در این صورت از رابطه زیر استفاده شده است:

$$R = \frac{(P_1 - P_0) + D}{P_0}$$

که در این فرمول:

R: بازده سهام شرکت

P_1 : قیمت بازار سهام شرکت در پایان سال

P_0 : قیمت بازار سهام شرکت در ابتدای سال

D: سود نقدی تعلق گرفته به هر سهم شرکت

۲- افزایش سرمایه شرکت از محل اندوخته ها:

در این حالت با توجه به زمان افزایش سرمایه دو حالت ممکن است اتفاق بیافتد:

حالت اول: افزایش سرمایه قبل از مجمع عمومی عادی باشد:

$$R = \frac{(1+a)(P_1 + D) - P_0}{P_0}$$

α : درصد افزایش سرمایه

حالت دوم: افزایش سرمایه بعد از مجمع عمومی عادی باشد: